

de Bibliotheek
Zoetermeer

CKC &
partners

Cultuureducatie met Kwaliteit

Doorlopende leerlijn dans
Groep 6
Lessenreeks 'verdieping'

Deze leerlijn is ontwikkeld door CKC & partners.

In de ban van muziek

Informatie over 'In de ban van muziek'

Groep 6, lessenreeks 'verdiepend', vier lessen van 60 minuten

Doel van de lessenreeks:

Leerlingen onderzoeken verschillende elementen in muziek en gebruiken deze om tot dans te komen. Ze gebruiken muziek als inspiratiebron voor bewegingen en onderzoeken het effect van muziek op dans. Ze maken gericht gebruik van muzikaliteit als een vormgevingselement. Ritme, melodie, frasering en maatsoort staan centraal in deze lessenreeks.

Materiaallijst:

Algemeen:

De mogelijkheid om muziek van internet af te spelen.

Les 1:

Muziek:

- 3/4 maat: [Adiemus - In Caelum Fero](#), [Kelly Clarkson - Breakaway](#).
- 2/4 maat: [Bob Marley - Stir it up](#), [Star wars - Imperial march \(Darth Vaders theme\)](#).
- 4/4 maat: [Justin Timberlake - Can't stop the feeling](#), [Ali-B - Ik huil alleen bij jou](#), [Star wars theme](#).

Eventueel verschillen blaadjes met gekleurde stiften.

Les 2:

Filmpje: [Oliver Twist - Pikken wat je pakken kan man](#).

Les 3:

Filmpjes: [Haka gedaan door basisschool leerlingen](#), [Wedding Haka](#), [Stomp - Just clap your hands](#).

Les 4:

Muziek: [Justin Timberlake - Can't stop the feeling](#).

Les 1: Bewogen maat

Boom-Boom	Laat maar swingen	In-ge-wik-keld	Presenteren
-----------	-------------------	----------------	-------------

Wat kan je allemaal horen aan muziek? In de komende vier lessen duiken we diep in de muziek. Vandaag begint het met de verschillende maatsoorten en ritmes te herkennen. Elke maatsoort heeft zijn eigen karakter – welke is je favoriet?

Les 2: Zangvogels

Uitbeelden	Zang in de ruimte	Op een melodie	Presenteren
------------	-------------------	----------------	-------------

Eén van de belangrijke onderdelen van muziek is de melodie. Niet alleen kan je kijken naar de betekenis van de tekst, je kunt ook letten op de hoogte van het melodie en hoe die verandert. Vandaag gaan we met beiden spelen en maken dan zo een mini-choreografie.

Les 3: Levend ritme

Body ritme	Klap-stamp	Groepsritme	Presenteren
------------	------------	-------------	-------------

Niet alleen de muziek geeft ritme aan, onze dansende lichamen doen dat ook!

Les 4: 1, 2, 3, dans

Muziek zinnen	Onderdelen	Samenvoegen	Presenteren
---------------	------------	-------------	-------------

We voegen alle muzikale elementen van de afgelopen lessen bij elkaar om een dans te maken geïnspireerd door muziek!

Deze lessenreeks sluit aan bij de doorlopende leerlijn Cultuureducatie met Kwaliteit in Zoetermeer. Meer informatie over Cultuureducatie met Kwaliteit vind je [hier](#).

De leerlijn dans is ontwikkeld door CKC & partners. Neem bij vragen contact op via primair-onderwijs@ckc-zoetermeer.nl.

In de ban van muziek – Bewogen maat

Groep 6, lessenreeks 'verdieping', les 1

Lesdoel: De leerlingen onderzoeken het effect van verschillende maatsoorten. $\frac{3}{4}$, $\frac{4}{4}$ en $\frac{2}{4}$ maatsoorten worden omgezet in beweging. Verder wordt er kennis gemaakt met exotische maatsoorten.

Benodigde materialen: Muziek:

- $\frac{3}{4}$ maat: [Adiemus - In Caelum Fero](#), [Kelly Clarkson - Breakaway](#).
- $\frac{2}{4}$ maat: [Bob Marley - Stir it up](#), [Star wars - Imperial march \(Darth Vaders theme\)](#).
- $\frac{4}{4}$ maat: [Justin Timberlake - Can't stop the feeling](#), [Ali-B - Ik huil alleen bij jou](#), [Star wars theme](#).

Opdrachten: Eventueel verschillen blaadjes met gekleurde stiften.

Boom-Boom	Laat maar swingen	In-ge-wik-keld	Presenteren
-----------	-------------------	----------------	-------------

Introductie:

Wat kan je allemaal horen aan muziek? In de komende vier lessen duiken we diep in de muziek. Vandaag begint het met de verschillende maatsoorten en ritmes te herkennen. Elke maatsoort heeft zijn eigen karakter – welke is je favoriet?

Oriënteren: Boom-Boom	5 minuten
Opdracht: De leerlingen staan verspreid door de ruimte. Gebruik de vier muzieknummers hieronder en laat de leerlingen eerst ernaar luisteren. <ul style="list-style-type: none"> • $\frac{3}{4}$ maat: Adiemus - In Caelum Fero, Kelly Clarkson - Breakaway. • $\frac{2}{4}$ maat: Bob Marley - Stir it up, Star wars - Imperial march (Darth Vaders theme). • $\frac{4}{4}$ maat: Justin Timberlake - Can't stop the feeling, Ali-B - Ik huil alleen bij jou, Star wars theme. Vraag ze waar het ze aan doet denken. Vraag ze dan mee te lopen of te klappen met de muziek. Kunnen ze ontdekken wat de maat is?	
Reflecteren: Welke muziek denk je dat je het vaakste hoort? Veel popmuziek is geschreven in $\frac{4}{4}$.	

Onderzoeken: Laat maar swingen	15 minuten
Opdracht: Zet één van de $\frac{4}{4}$ nummers op. Laat de leerlingen eerst op de plek dansen. Loop of beweeg op de muziek, met een accentbeweging op de '1' (iets groter, steviger, verder, net anders). Herhaal dit voor de $\frac{3}{4}$ maat muziek. Vraag: Wat is het verschil tussen de twee muzieknummers als je naar de bewegingen kijkt? Beweeg nu ook door de ruimte. Daag de leerlingen uit om de hoogste laag te gebruiken (springen, armen omhoog etc.). Zet nu de $\frac{2}{4}$ muziek op. Laat de leerlingen vrij door de ruimte bewegen. Daag ze uit om zo vloeiend mogelijk te bewegen op deze muziek. Vraag: Wat is het verschil tussen deze maatsoort en de andere twee? Wissel nu af en toe de muziek af, en vraag leerlingen om zo snel mogelijk over te schakelen naar de nieuwe 'beweging'.	
Reflecteren: Hoe kan het dat de sommige bewegingen beter op de ene dan op de andere muziek passen?	

Uitvoeren: In-ge-wik-keld	30 minuten
Opdracht: Star wars theme . Vraag alle leerlingen achter in de ruimte te staan. Elke keer dat ze een nieuw deel denken te horen, doen ze een stap naar voor. Verdeel zo de muziek samen met de leerlingen in verschillende delen. Zo bepalen jullie samen de 'frasering'. Er kunnen grotere en kleinere stukken zijn. Voor elke frase neem je een kleur, of geef het een naam. Let op hoe veel herhalingen er zijn voor een frase binnen een groter geheel. Bijvoorbeeld: introductie = 4 x basisritme van 4 tellen met een accent op tel 4. Het kan ook helpen om de muziek te 'tekenen'. Doe dit tot minimaal 1:20	

De leerlingen staan nu verspreid door de ruimte. Per frase vraag je aan de leerlingen welke soort bewegingen hierbij zouden passen. Probeer een aantal opties uit en kies met de klas welke gebruikt gaat worden. Herhaal dit voor drie of vier frases. Langere frases kunnen ook meer een algemene beschrijving zijn (bijvoorbeeld 'beweeg schokkering naar voor en achter') in plaats van vast afgesproken passen. Kies tot slot met zijn allen wat er gebeurt als het stille gedeelte (de 'break') van de muziek aanvangt.

Reflecteren: Welke verhaal zie je in je hoofd als je de muziek en bewegingen combineert? Is dit bewust gedaan?

Evalueren: Presenteren

10 minuten

Opdracht: Verdeel de groep in tweeën en laat elke groep de hele dans een keer doen. Na afloop stel je de leerlingen de volgende vraag: Als dit een deel uit een film of videoclip zou zijn, waar gaat dit dan over?

Reflecteren: Wat zou hiervoor gebeurt kunnen zijn en wat komt hierna?

Aanvullende suggesties:

De leerlingen kunnen na afloop in het klaslokaal notities maken, zodat ze de volgende les nog weten wat ze hebben gemaakt.

In de ban van muziek – Zangvogels

Groep 6, lessenreeks 'verdieping', les 2

Lesdoel: De leerlingen halen inspiratie uit melodieën door zich te richten op de verschillende aspecten ervan. Ze verdiepen zich in de betekenis van de tekst en het melodische verloop en onderzoeken ritme en frasering van de liedtekst.

Benodigde materialen: Filmpje: [Oliver Twist - Pikken wat je pakken kan man](#).

Opdrachten:	Uitbeelden	Zang in de ruimte	Op een melodie	Presenteren
--------------------	------------	-------------------	----------------	-------------

Introductie:

Eén van de belangrijke onderdelen van muziek is de melodie. Niet alleen kan je kijken naar de betekenis van de tekst, je kunt ook letten op de hoogte van het melodie en hoe die verandert. Vandaag gaan we met beiden spelen en maken dan zo een mini-choreografie.

Oriënteren:	Uitbeelden	5 minuten
Opdracht: Oliver Twist - Pikken wat je pakken kan man (evt. zonder beeld). Luister naar het nummer en vraag de leerlingen wat de melodie is. Kijk of het lukt om het mee te neuriën of te zingen. Wat zien leerlingen in hun hoofd als dans bij dit nummer?		
Reflecteren: Op welke manieren zou je de melodie of tekst als inspiratiebron voor beweging kunnen gebruiken?		

Onderzoeken:	Zang in de ruimte	15 minuten
Opdracht: De leerlingen staan verspreid door de ruimte. Speel het liedje nog een keer af. Deze keer dansen de leerlingen op elke lettergreep door de ruimte. Het doel is om warm te worden en bekend te raken met de muziek. Je kunt tussendoor opdrachten geven over met welk lichaamsdeel ze meedansen. Denk aan grote lichaamsdelen als benen, armen, schouders en voeten. Zo beweegt het hele lichaam.		
Lees nu de tekst van het lied langzaam voor en vraag de leerlingen de woorden van de tekst direct uit te beelden. Doe hierbij een deel enorm groot en overdreven, een deel heel klein en een deel 'gewoon'. De leerlingen kunnen de hele ruimte gebruiken of op hun eigen plek dansen. Vraag: op welke woorden kun je goed dansen?		
Vraag de leerlingen in een kring te gaan staan met hun gezicht 'naar binnen'. Doe de muziek weer aan. Laat de leerlingen de noten omhoog en omlaag met hun lichaam te volgen. Het gaat best snel, dus het hoeft niet heel precies. Probeer elke stap ongeveer 30 seconde. De leerlingen voeren deze opdracht eerst met hun handen uit, dan met hun neus en dan met hun hele lichaam door de hele ruimte.		
Reflecteren: Welke van de drie manieren van naar de melodie luisteren leverde de meest interessante dansbewegingen op? Hoe komt dat? Vindt iedereen dat of hebben jullie andere meningen?		

Uitvoeren:	Op de melodie	30 minuten
Opdracht: De leerlingen gaan nu in drietallen een klein stukje maken voor een dansclip. Ze gebruiken als inspiratie de tekst, het verloop van de melodie en het ritme van de melodie (lettergrepen) om hun dans te maken. Doel is om alle drie terug te laten komen in het stukje dat ze met elkaar maken. Let op:		
<ul style="list-style-type: none"> • Ze hoeven niet gelijk te dansen. • Ze kunnen vanuit het verhaal dansen. • Ze maken gebruik van de vertragingen en versnellingen in de muziek.		
Suggestie: begin de muziek steeds op 0:55 en laat ze een couplet en een refrein horen. Geef de leerlingen een blaadje met de tekst erop.		
Reflecteren: Hoe was het om zo een stukje dans te maken?		

Evaluëren: Presenteren

10 minuten

Opdracht: De leerlingen staan met twee groepen tegenover elkaar. Eerst gaat de eerste groep presenteren en dan de andere. Kijkopdracht: welk stukje van hun dans zou je zelf ook willen dansen? Vraag per optreden één of twee leerlingen om hier antwoord op te geven.

Reflecteren: Hebben groepjes gebruik gemaakt van humor in hun dans? Hoe hebben ze dat gedaan?

Aanvullende suggesties:

Kijk eventueel achteraf de versie van *Pikken wat je pakken kan man* uit de musical.

Het kan helpen om leerlingen de liedtekst mee te geven op papier. [Online lied teksten](#)

De leerlingen kunnen na afloop in het klaslokaal notities maken, zodat ze de volgende les nog weten wat ze hebben gemaakt.

In de ban van muziek – Levende ritme

Groep 6, lessenreeks 'verdieping', les 3

Lesdoel: De leerlingen vertalen ritme naar beweging met behulp van verschillende lichaamsdelen. Om dit te kunnen doen, werken ze aan goed luisteren en hun coördinatie. Hiervoor gebruiken ze ook gericht verschillende danskwaliteiten die bij het danselement 'kracht' horen. Ze gebruiken hun lichaam om geluid te maken.

Benodigde materialen: Filmpjes: [Haka gedaan door basisschool leerlingen](#), [Wedding Haka](#), [Stomp - Just clap your hands](#).

Opdrachten:

Body ritme	Klap-stamp	Groepsritme	Presenteren
------------	------------	-------------	-------------

Introductie:

Niet alleen de muziek geeft ritme aan, onze dansende lichamen doen dat ook!

Oriënteren: Body Ritme	5 minuten
Opdracht: Laat de leerlingen de filmpjes Haka gedaan door basisschool leerlingen en Wedding Haka bekijken. Vraag ze om te benoemen op welke verschillende manieren de mannen geluid maken. Kunnen de leerlingen dit ook doen? Laat ze het gelijk even uitproberen.	
Reflecteren: Is dit dans of is dit muziek?	

Onderzoeken: Klap-stamp	15 minuten
Opdracht: De leerlingen staan in een kring. Experimenteer samen met het maken van geluid op verschillende manieren: <ul style="list-style-type: none"> • Voeten (stampen, lopen, hiel, schuiven). • Handen (klappen, slaan, wrijven, etc.). • Hoe kan je nog meer geluid maken met je lichaam? Verandert het geluid als je met meer of minder kracht beweegt? Warm met de leerlingen op door met verschillende ritmes te experimenteren. Let vooral op pauzes, snelheid en combinatie geluid/beweging. Denk aan ritmes als: 1 2 3 4 1 2 3 4 1 2 3 4 1 2 3 4 1 e 2 3 4 1 e 2 3 4 1 2 3 4 1 2 3 4 1 2 3 4 1 2 3 e 4 De dikgedrukte tellen en tekens zijn accenten. <p>Als dit goed gaat, voeg dan klappen, stampen en schuiven toe om ritmes te maken.</p> <p>Kan je de 'muziek' of het geluid dat goed werkt voor jullie verder uitbouwen door een combinatie van verschillende ritmes aan elkaar te koppelen tot dat er een 'muziekstuk' ontstaat? Misschien dat hier ook een 'vraag & antwoord' onderdeel in zit, waar steeds een deel van de groep reageert op het geluid van de ander deel van de groep.</p>	
Reflecteren: Wat heb je nodig om als groep goed een ritme te maken?	

Uitvoeren: Ritme in beweging	30 minuten
Opdracht: De ritmes uit het vorige oefening gaan we nu in onze eigen haka omzetten. Verdeel de leerlingen in vier groepen. Vraag ze om het ritme te gebruiken zoals die is, en vraag ze dit uit te bouwen door de bewegingen te vergroten, te verbinden, te verplaatsen en verder vast te leggen. Er ontstaan nu dus vier verschillende haka's. <p>Ze kunnen alle bewegingen gebruiken die ze tot nu toe hebben gebruikt. Hun hele lichaam kan meedoen. Let op:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Denk aan het gebruik maken van de hoogtelagen (laag, midden en hoog). • Denk aan andere lichaamsdelen om dezelfde accenten te maken. • Denk aan verplaatsen in de ruimte en gebruik van de ruimte door de hele groep (compositie).	

Voeg alles samen en oefen tot het een geheel vormt. Als leerkracht kan je opdrachten geven om het een nog spannender geheel te maken. Denk aan veranderingen in de ruimte, opstelling van de leerlingen of aan de afwisseling van het geluid. Zie het praktisch handvat bij de leerlijn dans voor meer inspiratie.

Suggestie: Neem de laatste herhaling op en koppel je telefoon/camera aan de video-installatie.

Reflecteren: Waar lijkt dit stuk dans meer op een gesprek? Waar op een gevecht? Hoe komt dat?

Evalueren: Zelf-correctie

10 minuten

Opdracht: Suggestie: Neem de haka's met de leerlingen op en laten ze er samen naar kijken. Als ze nu naar zichzelf kijken, wat zien ze dat ze anders kunnen doen om ervoor te zorgen dat ze nog beter samen bewegen? Als er voldoende tijd is, herhaal de ritmedans dan nog een keer om te kijken of het nu beter gaat.

Reflecteren: Hoe is het om naar jezelf te kijken? Ziet het er anders uit dan als je danst?

Aanvullende suggesties:

[Stomp – just clap your hands](#) (voor meer inspiratie)

De leerlingen kunnen na afloop in het klaslokaal notities maken, zodat ze de volgende les nog weten wat ze hebben gemaakt.

In de ban van muziek – 1, 2, 3, dans

Groep 6, lessenreeks 'verdieping', les 4

Lesdoel: De leerlingen voegen elementen van de afgelopen drie lessen samen om een eigen stuk dans te maken op hetzelfde muziknummer. Ze analyseren de muziek, door te luisteren naar de frasering, melodie, ritme, tekst en maatsoort. Dit gebruiken ze in een minichoreografie.

Benodigde materialen: Muziek: [Justin Timberlake - Can't stop the feeling](#)

Opdrachten: Muziek zinnen   Onderdelen   Samenvoegen   Presenteren

Introductie:

We voegen alle muzikale elementen van de afgelopen lessen bij elkaar om een dans te maken geïnspireerd door muziek!

Oriënteren:	Muziek zinnen	5 minuten
Opdracht: Justin Timberlake - Can't stop the feeling . Bekijk het filmpje. Vraag de leerlingen van tevoren om goed te kijken naar hoe de dans 'gefraseerd' is. Oftewel: welke 'stukjes' of zinnen kan je ontdekken in de muziek en/of dans? Als er een nieuw deel in de muziek begint, wat doen de dansers dan?		
Je kunt ook zelf aangeven waar het volgende thema in de muziek begint. Vraag dan aan de leerlingen wat ze opmerken in de dans.		
Reflecteren: Waarom is het belangrijk om dans mee te laten gaan in de frasering van de muziek?		

Onderzoeken:	Onderdelen	15 minuten
Opdracht: Justin Timberlake - Can't stop the feeling . Laat de leerlingen eerst vrij bewegen op de muziek. Welke maatsoort is het? Laat ze vervolgens dansen door te luisteren naar de tekst, de melodie, ritmes die ze horen in de muziek en tot slot door de algehele sfeer te laten zien. Voor elke volgende opdracht zet je de muziek stil (dansers bevroren net als in een stopdans) tijdens de uitleg en start je de muziek opnieuw.		
Vraag na de opwarming de leerlingen om notities te maken van de volgende opdrachten:		
<ul style="list-style-type: none"> • Wat is je opgevallen aan de tekst? • Wat is je opgevallen over de sfeer/maatsoort? • Wat is je opgevallen aan de melodie? • Wat is je opgevallen aan de ritmes in dit nummer?		
Reflecteren: Hoe zou je nu aan de slag kunnen gaan om hiermee een dans te maken?		

Uitvoeren:	Samenvoegen	30 minuten
Opdracht: Verdeel de leerlingen in groepjes. De grootte van de groepjes maakt niet uit; solo's en duetten kunnen ook. Leg uit dat de leerlingen aan de slag gaan met het maken van een eigen dans. Na een kwartier werken bekijken de leerlingen elkaars dansen en wordt er gereflecteerd. Draai de muziek zacht op de achtergrond terwijl ze werken.		
Groepen die meer sturing nodig hebben kun je de volgende tussenstappen aanbieden:		
<ul style="list-style-type: none"> • Bedenk een aantal (drie tot zes) bewegingen die voor jullie horen bij het nummer. • Voeg hier één of meerdere ritmes aan toe die je in de muziek hoort. • Bekijk of je het verloop van de melodie mee kunt nemen in je dans. • Zorg dat het geheel past binnen de frasering van het nummer.		
Vraag de leerlingen na 15 minuten even bij elkaar te komen. Noem de bovenstaande vier bulletpoints en bekijk met de leerlingen of ze het allemaal al in hun dans hebben gewerkt. Wat willen ze nog gebruiken, waar willen ze verder aan werken?		

Geef de leerlingen nog tien minuten om de dans af te maken. Van belang is dat er nu gecoacht wordt op het zelfstandig werken van de leerlingen. Het eindresultaat is minder belangrijk dan het proces van uitproberen en experimenteren. Vraag door: wat zou je nog meer kunnen doen/proberen?

Reflecteren: Over welke delen van je dans ben je tevreden? Waar ben je minder blij mee?

Evaluëren: Vragen/ presenteren **10 minuten**

Opdracht: De leerlingen zitten in een podiumopstelling. Elke groep presenteert zijn dans voor de rest van de groep. Kijkopdrachten kunnen zijn:

- Welke 'tekst' worden zie je terug in de beweging?
- Welke ritmes hebben ze gebruikt?
- Hoe hebben ze de melodie gebruikt?
- Hebben ze goed op de muziek gedanst?

Reflecteren: Wat zou je een volgende keer anders doen?

Aanvullende suggesties:

Mocht je klas de tekst nog niet goed begrijpen, zou de tekst van tevoren behandeld kunnen worden.